

Total Pages—5

UG/III/SANS/H/VI/18(New)

2018

SANSKRIT

[Honours]

PAPER – VI

Full Marks : 90

Time : 4 hours

*The figures in the right hand margin indicate marks
Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable*

Illustrate the answers wherever necessary

[NEW SYLLABUS]

GROUP—A

1. एकस्य प्रश्नस्योत्तरं देयम् —

10

(क) किं नाम करणम् ? को वा हेतुः ? दीक्षित-दिशा
उभयोः सम्बन्धः सोदाहरणं प्रतिपाद्यताम् ।

(Turn Over)

(2)

(ख) 'शेष'-शब्देन किं बोध्यते ? शेषे षष्ठीविभक्तेः
प्रयोगस्थलानि ससूत्रं प्रदर्शयन्ताम् ।

2. अधस्तनेषु एकं सूत्रं संस्कृतभाषया देवनागरी-लिप्या च
व्याख्येयम् — 4

(क) उपान्वध्याङ् वसः ।

(ख) जनिकर्तुः प्रकृतिः ।

(ग) यस्य च भावेन भावलक्षणम् ।

3. एकं विव्रियताम् — 6

(क) नियतोपस्थितिकः प्रातिपदिकार्थः ।

(ख) तमग्रहणं किम् । गङ्गायां घोषः ।

4. एकस्य टीका रचनीया संस्कृतभाषया देवनागरी-लिप्या च — 4

कर्मप्रवचनीयः, अनभिहितम्, निर्धारणम् ।

5. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च ससूत्रमधस्तनेषु त्रयाणां
सकारणं विभक्तिर्निर्णया — 2 x 3

(क) धिक् मूर्खम् ।

(3)

- (ख) अधीती व्याकरणे ।
(ग) पयसा ओदनं भुङ्क्ते ।
(घ) पापे अधिनिवेशः ।
(ङ) धनेन कुलम् ।
(च) हरये रोचते भक्तिः ।

GROUP—B

6. एकस्योत्तरं देयम् —

10

- (क) को नाम कर्मधारयः ? कस्मिन् समासे अस्यान्तर्भावः ?
कर्मधारयभेदाः ससूत्रं सोदाहरणं विशद्यन्ताम् ।
(ख) समासः कः ? सः कतिविधः ? वैयाकरणसिद्धान्त-
कौमुद्यनुसारं तदालोच्यताम् ।

7. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च एकं व्याख्येयम् —

4

- (क) संख्या वंशयेन ।
(ख) तद्धितार्थोत्तरपद-समाहारे च ।
(ग) चार्थे द्वन्द्वः ।

8. एकस्य व्याख्या कार्या — 6
(क) योगविभागस्येष्टसिद्धयर्थत्वात् कतिपयतिङन्तोत्तर-
पदोऽयं समासः ।
(ख) कृद्ग्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ग्रहणम् ।
9. संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च एकस्य टीका लेख्या — 4
प्रादितत्पुरुषः, व्यतिहारबहुव्रीहिः, नित्यसमासः ।
10. अधस्तनेषु द्वयोः साधनप्रक्रिया देया संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या
च — 3 × 2
भूतपूर्वः, नखभिन्नः, अनुविष्णु, केशाकेशि ।

GROUP-C

11. द्वयोः उत्तरं देयम् — 10 × 2
(क) पृथिव्या भाषापरिवारस्य एकं विवरणं दीयताम् ।
(ख) संस्कृतभाषायामनार्यप्रभावो व्याख्यायताम् ।
(ग) द्वयोः टीका लेख्या —
समीकरणम्, हिट्टीयभाषा, ग्रिमसूत्रम्, इराणीयभाषा ।

(5)

(घ) सामान्यसंस्कृतात् महाकाव्यगतसंस्कृतस्य वैशिष्ट्यस्थलानि
उल्लिख्यन्ताम् ।

12. पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः —

1 × 5

(क) को नाम आदिस्वरागमः ?

(ख) पृषोदर-इत्यत्र ध्वनितात्त्विकं वैशिष्ट्यं किम् ?

(ग) मूर्धन्यीभवनं किम् ?

(घ) प्रउग-तितउ-इति कीदृशसंस्कृतस्य वैशिष्ट्यम् ?

(ङ) मध्यभारतीयार्यभाषायां रचितस्य ग्रन्थद्वयस्य नामद्वयं
लिख्यताम् ।

(च) असमीभवनस्य दृष्टान्तद्वयं दीयताम् ।

13. अधस्तनश्लोकः रोमान्लिप्या लेख्यः —

5

सर्वद्रव्येषु विद्यैव द्रव्यमाहुरनुत्तमम् ।

अहार्यत्वादनर्घत्वादक्षयत्वाच्च सर्वथा ॥

अथवा

अतिथिर्यस्य भग्नाशो गृहात् प्रतिनिवर्तते ।

स तस्मै दुष्कृतं दत्त्वा पुण्यमादाय गच्छति ॥